

förhållande vid vårt universitet, som numera skiljer det från de svenska. Här var också fordom biskopen vicekansler för universitetet. Han var en man, som sjelf hade hört universitetet till; hans intresse för universitetet var egentligen det vetenskapliga intresset och undervisningens intressen. Vi känna också från vår äldre historie, hvilket stort inflytande biskoparne i Åbo hade, och hvilken möda de gåfvo sig att förse universitetet med lärare. Jag tror att universitetet på senare tider, jag vill visst icke säga den allra senaste, men ända sedan erkebiskop Tengström afträdde från vicekanslerplatsen, varit i saknad af någon sådan vetenskapens gynnare, som skulle hafva lagt sig synnerlig vinn om att förse universitetet med dugliga lärare. En sådan skulle nog också icke glömma att tillhålla hvarje professor, hvilken närmare sig sin emerti-ålder, att föreslå någon duglig man till sin efterträdare. Alla dessa omständigheter, som äro för vårt universitet speciella, torde icke kunna ändras, och min öfvertygelse är att de skola allra minst ändras derigenom, att denna petition antages. Må hellre ifrigt begagnas det privilegium universitetets konsistorium har att föreslå extra professorer; må tillräcklig uppmuntran lemnas åt unga män, som visa någon vetenskaplig håg och förmåga, så torde aldrig heller personer komma att saknas, hvilka med heder kunna föreslås till sådana extra professioner. De blifva icke några fasta tjänster, som under alla förhållanden måste besättas, sedan den extra professorn afgått. Han kan efterträda en ordinarie professor eller icke, men han bör efter hand erhålla en lön lika med ordinarie professors. Vid hans afgang är platsen tom, den skall icke nödvändigtvis besättas, oafsedt, om subjekter lämpliga till platsen finnas eller icke. Jag vill dock icke afstyrka utskottsbetänkandets antagande, emedan jag är öfvertygad, att det är förgäfvets, och ber om förlåtelse, att jag likväl upptagit det höglofliga ståndets tid.

30

115 YTTRANDE VID LANTDAGEN 27.III 1877

Protokoll fördt hos Finlands ridderskap och adel

Herr *Snellman*: Förenande mig med de reservanter som yttrat sig emot indragning af kronofogdetjänsterna, får jag också förena mig med de af herrar *Molander* och von *Alfthan* uttalade åsigtter, att i stället ständerna måtte anhålla om indragning af häradsskrifvarettjänsterna och om öfverförande af häradsskrifvarnes åligganden uppå kronofogdarne.

40

116 PROPOSITIONEN »OM INFÖRANDE AF ALLMÄN VÄRNEPLIGT» I FÖRHÅLLANDE TILL § 53 I LANDTDAGSORDNINGEN.

Morgonbladet n:o 75, 3.IV 1877

Det moment i § 53 i Landtdagsordningen, som här afses, har följande lydelse:

50

»Då förslag till ändring i grundlag eller uppgiften angående statsverkets tillstånd till utskott förvisas, må öfverläggning ej inom något stånd förehafvas»;

Man har nu velat anse, att på grund af detta stadgande öfverläggning i stånden vid remiss af propositionen »Om införande af värnepligt»

icke borde förehafvas.

Det är svårt att förstås, hvarpå en sådan mening stöder sig, då det gäller en proposition, hvars rubrik icke talar om någon ändring af någon paragraf i grundlagen, och i hvilken icke heller med ett enda ord någon sådan ändring *föreslås*. Ty härpå ligger all vikt. Ifrågavarande § i landtdagsordningen säger: »*förslag* till ändring», och skall väl såsom alla grundlagsstadganden tolkas efter ordalydelsen. Hvarje proposition alltså, hvilken icke innehåller »*förslag* till ändring i grundlag» faller under det citerade momentets i § 53 senare del, som lyder: »men vill ständsledamot i annat ärende afgifva yttrande till protokollet, bör detta jemväl till utskottet öfverlemnas». Med skäl kan därför yrkas, att, om en proposition vore så oformlig, att i densamma något förslag till ändring i grundlag vore sammanblandadt med förslag i andra ärenden, så är ständsledamot berättigad afgifva yttrande angående dessa »andra ärenden», att jemväl till utskottet öfverlemnas.

10

Men man har sagt: I propositionen om värnepligt förekomma förslag till stadganden, som stå i strid med grundlagen. Detta är uppenbarligen en helt annan sak. Ett sådant förslag är lika litet ett förslag till ändring i grundlag, som till och med antagandet af detsamma skulle förmå ändra ett enda jota i grundlagen. Den ifrågavarande grundlagsparagrafen står orubbad och oförändrad kvar. Eller kan någon mena, att, om t. ex. i en författning angående bränvinsbränningen skulle implumpats något grundlagsvidrigt stadgande, grundlagen skulle vara ändrad genom denna författning? Om en landtdag skulle begå en sådan blunder, skulle landtdagar fortfarande vara lika bundna af grundlagsparagrafen i fråga, som den peccerande landtdagen bordt vara det, samt vore fullkomligt oförhindrad att petitionera om den grundlagsvidriga författningens upphäfvande eller rättande, genom aflåtandet af ny proposition till ständerna. Äfven en föregående landtdags tolkning af något grundlagsstadgande är ingalunda bindande för kommande landtdagar, icke ens om regeringen skulle instämt i tolkningen. Skälet härtill är enkelt: grundlagen innehåller icke något stadgande, som skulle tillägga dylika tolkningar någon bindande kraft. Hvar och en torde också vara ense derom, att ett sådant stadgande vore ytterst vådligt.

20

30

Det sagda torde vara tillräckligt, för att visa, att ett i någon proposition förekommande *förslag till ett mot grundlag stridande stadgande* ingalunda är liktydigt med ett *förslag till ändring i grundlag*, hvarken enligt ordalydelsen eller i sak, emedan ett förslag af förstnämnda syfte, i hvilket beslut derom landtdagen än må stadna, är platt oförmöget att åstadkomma någon den minsta ändring i grundlagen. Att vid remiss af sådan proposition diskussion må ega rum, borde därför också icke vara något tvifvel underkastadt. Också är diskussion väl aldrig mera påkallad, än då den gäller ett sådant förslag.

40

I formelt hänseende leder den motsatta åsigten till följande orimlighet. Förutsatt, att talman för ett stånd icke vägrar diskussion, erinrar någon ledamot, att enligt § 53 i Landtdagsordningen propositionen bör utan diskussion remitteras till vederbörande utskott. Hvarför? Emedan t. ex. i § 2 förekommer ett stadgande, som strider mot grundlag. Men då afgifver talaren ett bedömande öfver propositionens innehåll, påstående att det är grundlagsvidrigt, d. v. s. han diskuterar propositionen. Ur denna cirkel finnes ingen utgång. Någon annan motsäger, påstående, att stadgandet icke strider mot grundlag – ty den första talaren kan väl icke pretendera, att hans bedömande skall utan vidare af hvar man godkännas. Han måste bevisa dess riktighet, och så är en

50

allmän diskussion i full gång.

Innehåller deremot propositionen t. ex. – – »och har H. K. M:t derföre velat föreslå upphäfvande af, hvad i Regeringsformen § 10 härom stadgas», så tager nog talman vara på dessa ord. Och skulle så icke ske, så behöfver en ledamot endast uppläsa dem och erinra om § 53 i Landtdagsordningen, för att få saken tillrättastäld. Något bedömande och någon diskussion kan här icke komma i fråga. Ty ingen lärar tvifla att icke ett »förslag till ändring i grundlag» här föreligger. Dessa ord i § 53 stå der icke förgäfvets. Skulle det t. ex. heta: Då proposition af grundlagsnatur – – skall till utskott förvisas o. s. v., så skulle denna sväfvande term föra in i den skildrade cirkelgången att diskutera proposition i sjelfva yrkandet, att öfverläggning ej må förehafvas.

J. V. S.

117 YTTTRANDE VID LANTDAGEN 4.IV 1877

Protokoll fördt hos Finlands ridderskap och adel

20

Herr *Snellman*: Det vore enligt min tanke beklagligt, om landtdagen derföre, att meningarne kunna var mycket delade angående vidden för medgifvande af ifrågavarande barns rättigheter, skulle helt och hållet skjuta ärendet ifrån sig, såsom delvis yrkats, och icke åtminstone tillerkänna oäkta barn den rättvisa, som de så länge umburit, att få ärfva sina mödrar, men för min del anser jag också det förslag, som innefattas i friherre Wredes reservation, vara så på en gång humant och varsamt, att jag får utan vidare biträda detsamma. Då arfsrätt efter fader föreslås blott för den händelse, att fadren erkänner barnet, så måste man antaga att, i fall en sådan lag kommer till stånd, en fader väl skall besinna, hvad han gör vid ett sådant erkännande, och erkänna barnet i den verkliga afsigten att låta detsamma komma att åtnjuta sin arfsrätt. Hvad åter arf efter modernefränder angår, så anser jag, att då barnet kommer att ega en moder äfven i afseende å sina rättigheter inför lag, det också bör ärfva modrens rättigheter, och att förslaget äfven i detta afseende är väl grundadt.

30

40 118 FINSKA OPERAN.

Morgonbladet n:o 77, 5.IV 1877

50

Om tisdagen uppfördes Meyerbeers »Hugenotterna» såsom recettföreställning för operans primo amoroso hr *Navratil*. Snart tvenne år har hr *Navratil* varit fästad vid den finska lyriska scenen och der omhänderhaft tenorpartiet på något undantag när i alla de operor, som under denna tid gifvits. En så lång tid under samma publiks ögon profvar krafterna och endast den verkliga konstnären kan dervid bibehålla sin högställda plats inför en mästrande kritik och vid sig fortfarande binda sina åhörarens intresse. Virtuoser finnas, som främst aflas med att söka framkalla öfverraskande effekter, och dervid tillgripa alla teknikens tillbudsstående konstmedel. De kunna tillvinna sig stundens bifallsrop, men hjertat lemna de tomt. På konstens område äro och förblifva de simpla handtverkare med mer eller mindre långt drifven yrkesskicklighet. Pietet för tonskapelsen är det musikaliska konstnärsskapets